

SOBRE EL TERMIDOR I EL BONAPARTISME¹

Lev Trotski

Novembre de 1930

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “Acerca del termidor y el bonapartismo”, en, *Escritos* Tomo II 1930-31, volumen 1, Editorial Pluma, Bogotá, 1977, pp. 109-111.

Em referiré molt breument al problema del termidor del bonapartisme. Ja diguí moltes vegades que cal desenvolupar aquesta tema en un article ja que, com qualsevol altra qüestió històrica, comporta el perill de fer analogies massa formals, per més importants i fructíferes que siguin, i tendir a reduir a abstraccions el procés concret. El termidor fou una forma transitòria entre el jacobinisme i el bonapartisme. El que realment caracteritzava el termidor era que, formalment, el govern estava en mans de membres del mateix partit. Un sector dels jacobins, o quasijacobins, destruï l'altre sector, el dels jacobins autèntics, per mitjà de la crida a la guerra civil oberta. Bonapartisme significa la victòria del poder centralista burocràticomilitar sobre els diversos *matisos* del jacobinisme. En termes de la lluita de classes, açò implica la transició gradual del poder de mans dels *sans-culottes* a mans de la classe acomodada.

Si considerem la possibilitat teòrica d'una victòria de la contrarevolució en la Unió Soviètica, no és indispensable que aquesta assumisca la forma del termidor francès. Pot saltar-se aquesta etapa en el caní cap al bonapartisme, o combinar les dues, així com la Revolució d'Octubre combinà el final de la revolució democràtica amb el començament de la revolució socialista. Semblant barreja d'etapes històriques correspon perfectament al desenvolupament social de Rússia i a tota la seua història.

Allò que cal tenir en compte per damunt de tota la resta és el paper colossal que té el partit rus o, millor dit (en l'actualitat) el seu aparell; el partit està molt avançat respecte de l'aparell estatal. Per exemple, Rikov, des del punt de vista

del partit, està liquidat, però segueix sent el cap de l'estat. En el partit s'han materialitzat elements termidorians: els oportunistes han desplaçat els "jacobins" autèntics. Però també s'han desenvolupat elements de bonapartisme, principalment en l'aparell que obeeix les ordres d'un únic comandant (Stalin). Ablanir el caràcter i l'espina dorsal és una tasca preparatòria molt important per al bonapartisme.

La contrarevolució encara no ha triomfat, el problema no s'ha resolt encara i per això prosseguim la nostra lluita implacable contra els korshistes i la resta d'udoladors. Un metge diu: aquest home està malalt, hi ha esperances de curar-lo; és el meu deure fer tot allò que està al meu abast per a tornar a posar-lo en peu. Un altre diu: no, ha mort; i li gira l'esquena al pacient. Què tenen a veure l'un amb l'altre?

Però la contrarevolució, quan arribe, ¿serà bonapartista, termidoriana, o una combinació d'ambdues? És impossible preveure-ho, però tenim el deure d'observar atentament els elements existents de les variants contrarevolucionàries possibles i el seu desenrotllament dialèctic.

El camarada Landau m'escrivi que, segons alguns camarades, el proletariat és la classe més dèbil a Rússia. Aquest problema no es pot resoldre, ni tan sols se'l pot plantejar correctament, amb un enfocament estàtic. Hem de encarar-lo en la seua dinàmica. Teòricament no és impossible que una contrarevolució triomfant demostre que la classe obrera s'ha debilitat fins al grau de ser incapaç de mantenir el poder a les seues mans. Però això només es pot assolir amb una guerra civil. Hem d'impedir-la refermant els punts de suport polítics i econòmics del proletariat. No hi ha una escala que ens permeta avaluar diàriament la relació de forces i així arribar a una decisió i "punt i a banda". El fet més important és que la burgesia encara està molt lluny del triomf, però en aquest regim s'estan desenvolupant els gèrmens d'alguns elements força importants per a ella.

Per ara, res més respecte d'això.

¹ "Sobre el termidor i el bonapartisme", *International Bulletin Oposició d'Esquerra comunista*, número 2, 1 de març de 1931.